

Cum construim o organizație de tineret incluzivă și participativă în rural

Co-funded by
the European Union

Rural
Youth
Forward

Introducere și context

Organizațiile de tineret din mediul rural au un rol foarte important în viața comunităților. Ele aduc oamenii împreună, îi ajută pe tineri să își dezvolte încrederea și spiritul de inițiativă și le oferă ocazia să contribuie la viitorul locurilor pe care le numesc „acasă”. În multe sate și comune, aceste organizații nu sunt doar spații în care se fac activități sau în care tinerii se întâlnesc, ci devin locuri unde tinerii se implică civic, contribuie la dezvoltarea comunității și participă la decizii. Ele îi ajută pe tineri să simtă că pot rămâne, pot contribui și pot conduce schimbarea.

Totuși, tinerii din mediul rural nu sunt toți la fel și nu trăiesc aceleași realități. Un tânăr fermier, o elevă care face naveta, un tânăr cu dizabilități sau o tânără migrantă pot locui în aceeași comunitate, dar pot avea experiențe foarte diferite. Locul în care trăiesc, situația economică, cultura din care provin, genul, abilitățile, nivelul de educație și accesul la servicii influențează felul în care fiecare tânăr își trăiește viața în comunitate.

Pentru a reprezenta cu adevărat comunitățile din care fac parte, organizațiile rurale de tineret trebuie să pună incluziunea și participarea în centrul activității lor. Incluziunea înseamnă să recunoaștem această diversitate și să ne asigurăm că toți tinerii, mai ales cei cu mai puține oportunități, pot avea acces la spațiile, activitățile și resursele organizației. Participarea înseamnă mai mult decât a întreba tinerii ce părere au. Înseamnă să le oferim putere reală, să îi implicăm în decizii și să le permitem să influențeze prioritățile organizației și ale comunității.

Participarea în mediul rural poate fi dificilă. Distanțele mari, lipsa transportului, infrastructura slabă și accesul limitat la internet sau la instrumente digitale creează deja bariere. Iar atunci când acestea se combină cu sărăcia, dizabilitatea sau norme sociale restrictive, unii tineri ajung să fie și mai excluși. De aceea, implicarea reală a tinerilor cere adesea creativitate, flexibilitate și soluții adaptate la viața de zi cu zi din comunitate.

În același timp, comunitățile rurale au resurse valoroase: relații apropiate între oameni, tradiții, solidaritate și multă cunoaștere locală. Organizațiile de tineret pot porni de la aceste puncte forte și pot construi practici incluzive și participative în felul în care funcționează, în cultura lor internă și în activitățile pe care le propun. Astfel, tinerii se pot simți ascultați, apreciați și încurajați să se implice.

Acest ghid a fost creat pentru a sprijini organizațiile rurale de tineret să reflecteze la modul în care lucrează în prezent și să își consolideze abordarea privind incluziunea și participarea. Nu propune un model rigid și nici o soluție universală, potrivită peste tot. Comunitățile rurale sunt foarte diferite, iar incluziunea reală trebuie să pornească mereu de la contextul local. În schimb, ghidul aduce concepte-cheie, principii de bază, pași practici și exemple care pot fi adaptate la realități diferite. A deveni o organizație rurală de tineret incluzivă și participativă este un proces continuu: ascultăm, învățăm, adaptăm și împărtășim puterea cu tinerii.

Acest ghid a fost dezvoltat în cadrul proiectului Rural Youth Forward, finanțat de către Uniunea Europeană.

1. SALTO, Youth Participation Toolkit, May 2021, at 14

2. Carolina Trivelli and Jorge Morel, 'Rural youth inclusion, empowerment and participation', IFAD Papers of the 2019 Rural Development Report.

3. Ibid.

Incluziune și participare în lucrul cu tinerii din mediul rural

1

De ce contează

Organizațiile de tineret sunt strâns legate de comunitățile din care fac parte și sunt influențate de realități specifice mediului rural: distanțe mari, activități agricole, comunități mai mici, acces limitat la servicii și relații puternice între oameni. De multe ori, aceste organizații vorbesc în numele tinerilor din rural în dezbateri publice, discuții despre politici și procese de decizie la nivel local sau chiar național. De aceea, credibilitatea lor depinde de cât de bine reușesc să reflecte diversitatea tinerilor pe care spun că îi reprezintă. Atunci când doar un grup restrâns de tineri este vizibil în conducere, în activități sau în consultări, reprezentarea devine incompletă și nu mai surprinde întreaga realitate a comunității.

În acest context, incluziunea trebuie înțeleasă ca o practică vie, care se dezvoltă în timp. Nu este suficient să invităm tineri diferiți să participe la activități, în timp ce modul în care funcționează organizația rămâne neschimbat. Incluziunea este un fel de a lucra care recunoaște diversitatea, respectă diferențele și se adaptează la nevoile diferite ale tinerilor. Ea ne provoacă să combatem prejudecățile, stereotipurile și presupunerile și pornește de la ideea că toți tinerii au dreptul la demnitate, siguranță și participare.

Simplul acces nu este suficient. Un tânăr poate intra într-un spațiu, poate fi prezent la o activitate, dar totuși să simtă că nu este ascultat sau că nu poate influența cu adevărat ce se întâmplă. În timp, acest lucru poate duce la retragere — fie din organizație, fie din implicarea civică în general. De aceea, incluziunea reală înseamnă să eliminăm barierele structurale și sociale, să adaptăm practicile organizației și, uneori, să creăm spații dedicate în care grupurile mai puțin reprezentate să capete încredere și să își facă vocea mai puternică.

Dacă rolurile de conducere, spațiile de decizie și oportunitățile de dezvoltare ajung mai ales la tinerii care au deja încredere, relații și resurse, organizațiile riscă să reproducă exact barierele pe care vor să le combată.

În același timp, participarea incluzivă înseamnă implicare reală în procesele de decizie. Ea merge dincolo de consultare sau de simpla prezență la activități și presupune împărțirea puterii. În abordările participative, tinerii nu sunt doar beneficiari ai unor programe, ci contribuitori activi: identifică probleme, propun soluții și influențează strategii. Facilitatorii nu controlează procesul, ci îl ghidează, având grijă ca vocile diferite să poată influența prioritățile și ca ideile tinerilor să se regăsească în rezultatele finale.

Atunci când participarea este autentică și nu rămâne doar un concept frumos pe hârtie, ea întărește cultura democratică și schimbă relațiile de putere. Tinerii trec de la rolul de beneficiari ai activităților la cel de co-creatori ai inițiativelor. Își dezvoltă încrederea, abilitățile de leadership și capacitatea de a susține nevoile comunităților lor. În același timp, se simt mai conectați la locul în care trăiesc și mai implicați în viitorul comunității.

Incluziunea și participarea sunt, așadar, direct legate de sustenabilitatea comunităților rurale. Ele contribuie la o coeziune socială mai puternică, la o guvernare locală mai atentă la nevoile oamenilor și la soluții comunitare mai creative. Atunci când o diversitate mai mare de tineri poate avea acces la activități, poate influența direcția organizației și poate prelua roluri de leadership, organizațiile rurale de tineret contribuie la construirea unor comunități nu doar reziliente, ci și democratice și orientate spre viitor.

Bariere

Incluziunea și participarea nu eșuează doar din lipsă de bunăvoință. De multe ori, ele sunt limitate de bariere structurale și sistemice, precum:

1

Transport limitat, clădiri inaccesibile și lipsa serviciilor publice. În multe cazuri, excluderea nu apare pentru că un tânăr „nu poate” sau „nu vrea” să participe, ci pentru că spațiile, serviciile și activitățile nu sunt gândite pentru nevoi diferite.

2

Bariere digitale. Accesul limitat la internet, conexiunile slabe și nivelurile diferite de competențe digitale pot împiedica tinerii să ajungă la informații, să participe la consultări sau să se implice online. Instrumentele digitale pot ajuta organizațiile să ajungă la mai mulți tineri, dar nu sunt automat incluzive.

3

Bariere sociale și culturale. Așteptările tradiționale legate de gen, stigmatizarea, stereotipurile, discriminarea și sentimentul că vocea tinerilor nu este luată în serios pot reduce implicarea. În comunitățile rurale mici, teama de a fi judecat sau expus în fața celorlalți poate descuraja și mai mult participarea.

4

Bariere financiare și administrative. Birocrația complicată, finanțările reduse și centralizarea pot bloca inițiativele locale. În mediul rural, participarea incluzivă are nevoie adesea de resurse suplimentare: costuri de transport, servicii de interpretare, materiale accesibile sau adaptarea cazării și a spațiilor. Atunci când finanțarea este limitată, măsurile de incluziune sunt, de multe ori, primele la care se renunță.

Înțelegerea grupurilor de tineri care au mai puține oportunități într-un anumit context rural este primul pas spre schimbare. Totuși, simpla identificare a barierelor nu este suficientă. Deși obstacolele structurale, digitale, sociale și financiare pot limita participarea, cultura internă a organizației este cea care arată dacă incluziunea este trăită cu adevărat sau rămâne doar un principiu frumos pe hârtie.

2

Baza de la care pornim: cultură organizațională, încredere și responsabilitate împărtășită

O organizație de tineret incluzivă și participativă se construiește, înainte de toate, prin cultura sa internă. Structurile de conducere și politicile interne sunt importante, dar fără încredere, siguranță și responsabilitate împărtășită, participarea rămâne doar o intenție bună.

Cultura organizațională se vede în lucrurile de zi cu zi: cum sunt primiți oamenii noi, cum sunt gestionate neînțelegerile, cum răspund liderii la critică și ale cui voci sunt încurajate să se facă auzite. În mediul rural, cultura organizației are o greutate aparte. Comunitățile mici au adesea tradiții puternice, relații construite în timp și ierarhii informale. Acestea pot crea solidaritate și apropiere, dar pot și exclude, fără intenție, persoanele noi, diferite sau mai puțin conectate la „cercul” deja existent. Astfel, pot fi întărite ierarhii vechi sau poate apărea rezistență față de idei și perspective noi.

În astfel de contexte, încrederea este esențială. Tinerii pot ezita să se implice dacă au simțit înainte că părerea lor nu schimbă mare lucru. Încrederea crește atunci când organizațiile comunică transparent, acționează consecvent, explică modul în care se iau deciziile, își respectă promisiunile și arată clar cum contribuțiile tinerilor se regăsesc în rezultate.

La fel de importantă este siguranța psihologică. În comunitățile apropiate, unde oamenii se cunosc între ei, poate fi dificil sau riscant să exprimi idei diferite ori să pui sub semnul întrebării norme deja acceptate. De aceea, o cultură incluzivă trebuie să încurajeze comunicarea respectuoasă și să aibă o poziție clară împotriva discriminării. Rasismul, sexismul, discriminarea față de persoanele cu dizabilități, homofobia, intoleranța religioasă și alte forme de prejudecată trebuie abordate rapid și consecvent.

Toleranță zero nu înseamnă că fiecare incident duce automat la excluderea unei persoane. Înseamnă că un comportament discriminatoriu nu este niciodată ignorat, minimalizat sau normalizat. Înseamnă că există mecanisme prin care astfel de situații pot fi semnalate, că organizația intervine din timp și că persoanele afectate primesc sprijin real. Liderii și facilitatorii au un rol decisiv: ei dau tonul, modelează comportamentele dorite și creează un mediu în care ridiculizarea, excluderea și prejudecățile sunt combătute, nu tolerate.

Crearea unor spații sigure și comunicarea respectuoasă sunt esențiale pentru o cultură primitoare. Un spațiu sigur nu elimină dezacordul, ci se asigură că acesta are loc cu respect și fără a produce rău. Prin comunicare respectuoasă, incluziunea devine vizibilă: folosim un limbaj potrivit și incluziv, ascultăm activ, oferim feedback constructiv, respectăm confidențialitatea și acordăm atenție reală celor care vorbesc.

Facilitatorii și liderii trebuie să fie pregătiți să intervină atunci când limitele sunt încălcate, să ofere sprijin celor afectați de comportamente dăunătoare și să aplice reguli clare și transparente de moderare. Acest lucru este important mai ales în spațiile digitale, unde tonul poate fi ușor interpretat greșit, iar limitele pot deveni neclare. Normele clare de comunicare, atât offline, cât și online, ajută la menținerea unui dialog respectuos și întăresc o cultură bazată pe siguranță și responsabilitate.

Conștientizarea sănătății mintale este la fel de importantă. Tinerii din mediul rural se pot confrunta cu izolare, acces limitat la servicii sau presiuni economice care le afectează starea de bine. Participarea nu poate crește într-un mediu în care tinerii se simt copleșiți emoțional. Organizațiile pot crea medii de sprijin prin normalizarea discuțiilor despre stare de bine, prin opțiuni flexibile de implicare și prin recunoașterea faptului că, uneori, este firesc și necesar ca un tânăr să facă un pas în spate pentru o perioadă.

Organizațiile de tineret nu înlocuiesc serviciile profesionale de sprijin, dar pot contribui mult la o cultură a grijii reciproce.

De la principii la practică

3

Incluziunea în practică: acces, reprezentare și sentimentul de apartenență

Comunicarea este, de multe ori, primul pas. Un limbaj clar, mesaje prin care organizația arată că primește tineri cu experiențe, identități și nevoi diferite, precum și persoane de contact ușor de găsit transmit deschidere. Strategiile de promovare nu ar trebui să se bazeze doar pe platforme digitale, pentru că unii tineri din mediul rural se confruntă cu excluziune digitală. Școlile, asociațiile locale, grupurile informale și spațiile comunitare pot ajuta organizația să ajungă la mai mulți tineri.

Accesibilitatea înseamnă să ne gândim din timp la nevoi diferite, nu doar să reacționăm atunci când apare o problemă. Formularele de înscriere pot include întrebări deschise despre nevoile de acces sau sprijin, arătând astfel că aceste nevoi sunt normale și binevenite. Ele pot include acces fără trepte, interpretare în limbaj mimico-gestual, opțiuni alimentare, spații liniștite, locuri pentru rugăciune, sprijin pentru transport sau program flexibil. Comunicarea deschisă înainte, în timpul și după activități ajută organizația să adapteze sprijinul atunci când situațiile se schimbă.

Reprezentarea contează la fel de mult. Echipele de planificare diverse pot observa mai ușor lucruri care altfel ar fi trecute cu vederea și pot crea activități mai incluzive. Atunci când organizația lucrează cu anumite comunități sau grupuri, implicarea membrilor acelor comunități în planificare și implementare face activitățile mai relevante. Parteneriatele cu organizații locale, școli, asociații sau grupuri culturale pot întări relația cu tinerii și pot crește încrederea în organizație.

Unii tineri pot avea nevoie de sprijin suplimentar pentru a se alătura și pentru a rămâne implicați. Acest sprijin poate însemna mentorat, sisteme de sprijin între colegi, ajutor financiar sau pași treptați către roluri de leadership. Modelele flexibile de participare, cum ar fi întâlnirile hibride sau implicarea pe etape, pot ține cont de responsabilitățile și capacitățile diferite ale tinerilor.

Incluziunea digitală merită o atenție specială. Spațiile online pot face participarea mai accesibilă, dar pot aduce și riscuri noi. Așteptările clare privind comunicarea respectuoasă, timpul de răspuns, confidențialitatea și moderarea ajută la menținerea unor spații digitale sigure și ușor de gestionat. Organizațiile trebuie să fie atente și la faptul că disponibilitatea permanentă online poate deveni o presiune, nu o formă de incluziune.

Astfel, **incluziunea în practică înseamnă ca accesul, reprezentarea și sentimentul de apartenență să fie abordate în mod constant și organizat.**

Participarea în practică: putere, structuri și leadershipul tinerilor

Dacă incluziunea se asigură că tinerii pot intra în organizație și pot rămâne implicați, participarea arată dacă ei pot influența cu adevărat direcția acesteia. Organizațiile ar trebui să analizeze periodic unde se află practicile lor pe „scara participării”: de la simpla informare a tinerilor până la decizii conduse chiar de tineri. Această reflecție ajută organizația să vadă unde poate împărți mai multă responsabilitate și putere cu tinerii.

Guvernanța transparentă este esențială. Membrii organizației ar trebui să înțeleagă care sunt obiectivele organizației, cum pot ajunge în roluri de leadership și cum se iau deciziile. Atunci când informațiile sunt accesibile și ușor de înțeles, tinerii se pot implica mai încrezători, dar și mai critici și responsabili.

Canalele clare prin care tinerii își pot exprima ideile — cum ar fi consiliile de tineret, grupurile de lucru, boardurile consultative, forumurile deschise sau consultările structurate — întăresc sentimentul de responsabilitate comună. Forma exactă contează mai puțin decât faptul că opiniile și contribuțiile tinerilor influențează vizibil deciziile.

Cultivarea leadershipului ajută organizația să rămână sustenabilă pe termen lung. Tinerii care vor să își asume mai multă responsabilitate au nevoie de mentorat, învățare între egali și ocazii de a prelua treptat roluri mai complexe. În acest proces, reflecția este foarte importantă: întâlnirile de evaluare și sesiunile de feedback îi pot ajuta pe liderii aflați la început de drum să înțeleagă ce au învățat, unde au crescut și în ce direcții mai au nevoie de sprijin.

Sesiunile interactive pot îmbunătăți modul în care se iau deciziile. Atelierele de co-creare, world café-urile, simulările, bugetarea participativă, hackathoanele sau sesiunile colaborative de strategie pornesc de la ideea că tinerii au deja cunoștințe, experiențe și perspective valoroase. Aceste metode transformă întâlnirile din simple momente de transmitere a informațiilor în procese de găsire a soluțiilor împreună.

În acest proces, facilitatorii au un rol esențial. Ei trebuie să păstreze un echilibru între structură și deschidere, să se asigure că fiecare are șansa să vorbească și să prevină situațiile în care vocile dominante le acoperă pe celelalte.

Participarea nu se oprește însă la guvernanța internă a organizației. Organizațiile de tineret pot sprijini tinerii să intre în dialog cu autoritățile locale, cu consiliile naționale de tineret și cu alte procese civice mai largi. Advocacy-ul și reprezentarea ajută ca perspectivele tinerilor din rural să fie auzite în discuțiile despre politici publice, întărind legătura dintre implicarea locală și schimbarea la nivel de sistem.

Atunci când puterea este folosită transparent și responsabil, tinerii devin contribuitori reali, nu doar participanți prezenți la activități.

4 Exemple de organizații de tineret ale tinerilor din rural, la nivel european

În Europa, există multe exemple care arată cum pot fi puse în practică incluziunea și participarea în organizațiile rurale de tineret.

Aceste exemple ne arată că practicile incluzive și participative pot lua forme foarte diferite, în funcție de comunitate, context și resursele disponibile. Ceea ce le unește este angajamentul pentru decizii luate împreună, reprezentare, accesibilitate și implicare pe termen lung.

- **LandboUngdom** a realizat sondaje în rândul tinerilor și al membrilor organizației pentru a înțelege mai bine calitatea vieții tinerilor din mediul rural. Astfel, activitatea lor de advocacy se bazează pe date concrete și pe experiențele reale ale tinerilor.
- **Umbrella** folosește instrumente de gamificare pentru a face participarea mai accesibilă, mai atractivă și mai ușor de înțeles pentru tineri. În același timp, organizația păstrează structuri clare de decizie, precum boarduri de tineret și adunări generale.
- **Bund der Deutschen Landjugend (BDL)** organizează anual seri parlamentare în format World Café, creând spații de dialog direct și echilibrat între tineri și decidenți politici.
- **Young Farmers Clubs of Ulster** a lansat campania „Cuppa & a Catch Up”, pentru a întări starea de bine în comunitate și pentru a încuraja conversații reale și cu sens între tineri.
- **Latvian 4H** organizează anual întâlniri de reflecție și planificare care aduc împreună membrii boardului, echipa organizației și voluntarii. Aceste procese comune de evaluare întăresc sentimentul de apartenență, responsabilitatea comună și cooperarea.
- **Estonian 4H** implică tinerii în ateliere de co-creare, hackathoane și boarduri consultative, atât la nivel național, cât și local. Printre temele abordate se numără și sănătatea mintală a tinerilor din mediul rural.
- **Landjugend Österreich**, prin inițiativa „Tat.Ort Jugend”, mobilizează mii de tineri în proiecte comunitare care răspund nevoilor locale. În același timp, reprezentarea structurată în consiliile naționale de tineret ajută ca vocea tinerilor din rural să influențeze politicile publice.
- **Youth Development Center of Armenia** implică direct tinerii din mediul rural în planificare și luarea deciziilor, ceea ce crește sentimentul de responsabilitate, relevanța activităților și legătura tinerilor cu organizația.

Concluzii

A deveni o organizație rurală de tineret incluzivă și participativă este un drum continuu, nu un rezultat pe care îl bifăm o singură dată. Presupune să privim cu sinceritate barierele care îi țin pe unii tineri departe, să construim încredere și siguranță psihologică și să ne asigurăm că tinerii au un cuvânt real de spus în deciziile care îi privesc.

Atunci când incluziunea se vede în felul în care lucrăm zi de zi, iar tinerii au ocazii reale să contribuie la decizii, organizațiile devin spații în care se formează lideri, se întăresc legăturile din comunitate și se construiește un viitor rural mai sustenabil.

Incluziunea și participarea nu sunt doar valori frumoase scrise într-un document. Ele sunt fundații strategice care arată dacă o organizație rurală de tineret rămâne relevantă, reprezentativă și capabilă să contribuie la comunități rurale mai reziliente, mai democratice și mai pregătite pentru viitor.

Acknowledgement: This project has received funding from the European Union's EACEA under grant agreement No 101185214.

Legal disclaimer: Views and opinions expressed are, however, those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Copyright © Rural Youth Europe

Reproduction of the content of this material is permitted with source attribution.

February 2026

Co-funded by
the European Union

Rural
Youth
Forward

Rural
youth
europe

LABA*
RDAL

ZSPM
zveza slovenske
podeželske mladine

